

slana filatelija Buvinine vratnice

VRATNICE OTVORENE SVIJETU

 Impozantno remek-djelo Andrije Buvine prikazano je tek s četirima detaljima; točno u podne na dan sv. Jurja 23. travnja 1214. godine vratnice je blagoslovio splitski nadbiskup Bernard, koji ih je vjerojatno i naručio

Hrvatska pošta 23. rujna 2014. u povodu 800 godina vratnica splitske katedrale pustila je u opticaj novu poštansku marku nominalne vrijednosti 11,00 kn. Marka je izdana u bloku u nakladi od 30.000 primjeraka. Motiv je na marki detalj vratnica splitske katedrale, a bloka detalj Peristila pred ulazom u katedralu. Autor je Damir Fabijanić, fotograf iz Zagreba.

Iako su povod izdanju vratnice katedrale, autor i izdavač opredijelili su se na marki pokazati samo detalj vratnica. Inače, vratnice su impozantnih mjera, visoke 5,24 m i 3,51 m (nakon obnove 1908.; prema: Franko Čorić, Zlatko Jurić, *Obnova Buvininih vratnica 1908. godine*, Godišnjak Hrvatskog restauratorskog zavoda, 1/2010). Na svakom je krilu 14 kaseti, po dvije u sedam redova. Od 28 kaseti, na marki su prikazane četiri! U kasetama su u plitkom reljefu prikazani prizori iz Kristova života, na lijevoj vratnici odozgo prema dolje: Navještenje, Rođenje, Tri kralja koja slijede zvijezdu, Poklonstvo kraljeva, Pokolj nevine dječice, Bijeg u Egipat, Prikazanje u hramu, Kristovo krštenje, Čudo u Kani Galilejskoj, Iskušenje Kristovo u pustinji, Opsjednuti Gezarenac, Krist i Samaritanka, Ozdravljenje slijepca i Uskrišenje Lazarovo.

Na desnoj vratnici, odozdo prema gore prikazani su motivi: Krist koji šalje učenike, Kristov plač nad Jeruzalemom, Ulazak u Jeruzalem, Posljednja večera, Pranje nogu, Molitva u Getseman-skom vrtu, Judina izdaja, Krist pred Pilatom, Bičevanje, Razapinjanje na križ, Skidanje s križa, Polaganje u grob, Silazak u Limb i Uzašašće. Motivi su navedeni prema: Radoslav Bužančić,

Andrija Buvina, majstor vratnica splitske prvostolnice, Crkva u svijetu, 49 (2014), br. 1, 3-10. Vratnice splitske katedrale remek-djelo su Andrije Buvine koje je točno u podne na dan sv. Jurja 23. travnja 1214. godine blagoslovio splitski nadbiskup Bernard (1198. – 1217.) iz Perugie, a pretpostavlja se da ih je nadbiskup i naručio. Izrađena su od hrasta i rogača, a najvažniji dio, reljefi, od orahovine. Andrija Buvina domaći je majstor koji je djelovao u Splitu, a proslavio se danas izgubljenom velikom slikom svetoga Kristofora koja se nalazila u Protironu na Peristilu. Majstoru Andriji Buvina nije prezime već obiteljski ili osobni nadimak i svjedoči o slavenskom podrijetlu (*buha, buva*). Prema novim istraživanjima, kako navodi Tonko Maroević u popratnom prospektu poštanskog izdanja, N. Kuzmanić izvodi to ime iz romanskog naziva otoka Čiova (Bua), što bi bio zemljopisni dodatak imenu kao u slučajevima Jurja Dalmatinca ili Nikole Firentinca. A kako navodi već spomenuti Radoslav Bužančić: „Buvinine vratnice zreo su umjetnički rad majstora koji je romanički likovni izraz sjedinio s bogatom ornamentikom minulih razdoblja, od antičke dekorativne plastike carskog mauzoleja do ranosrednjovjekovne pleterne motivike preuzete s oltarnih pregrada splitske prvostolnice.“

Reljefima na vratnicama divili su se kraljevi i carevi poput hrvatsko-ugarskih vladara Andrije II., Bele IV. i njegove žene Marije, carske princeze iz dinastije Lascaris, ali ostale su zatvorene pred izopćenim Konradom, njemačkim carem i kraljem Jeruzalema, koji je polovinom 13. st. odsjeo u Splitu za pohoda prema Beneventu i Napulju.

Spomenimo i da se u čast Andrije Buvine tijekom održavanja manifestacije pod nazivom „Dani kršćanske kulture“ dodjeljuje nagrada zaslužnima koja nosi ime Andrije Buvine. Dobro je da su se vratnice splitske katedrale „otvorile“ svijetu i preko poštanskih maraka iako, čini mi se bezrazložno, sramežljivo.

Marko Vučetić